

oud WAGENINGEN

Historische Vereniging

Introductie Werkgroep Bebouwd Erfgoed

Door Helmer Wieringa, aansluitend op de Extra ALV HVOW van 8 mei 2024

1 Planologie en erfgoed

De planologie en andere disciplines voor ruimtelijk ontwerpen, kijken eerst naar de samenhang van een gebied (aarde/ruimte/leefomgeving en de mens: sociaal, economisch, cultureel) én naar hoe dat zo ontstaan is. Met deze analyse van verleden en heden kun je pas goed (voor) de toekomst ontwerpen.

Historische landschappen, elementen (wegen, bosjes etc.) en bebouwing zijn hiervan een logisch onderdeel.

Voor ontwerpers is kennis van de historie en dus van de erfgoedwaarde van alles wat in die ruimte is, logisch.

Binnen de planologie zijn er drie principes te noemen die erfgoed aangaan:

- a. De 'mooi-of-lelijk' discussie. Hoewel er een zeker objectief schoonheidsbeeld zou kunnen zijn, is je oordeel wat mooi of wat lelijk is (je waardering), gekoppeld aan je wereldbeeld. Een planoloog wil dus het waarom van een 'waardering' benoemen met feiten. Dat kan dus een erfgoedonderzoek zijn.
- b. Erfgoed toont altijd een tijdpad en het is nooit of zelden een te bevriezen tijdsmoment. Ook bij restauratie kijk je vooruit naar duurzaamheid en maak je keuzen vanuit dit heden. Ontwerpers willen dit tijdpad begrijpen om dit door te trekken naar de toekomst. Een gebouw zal dus altijd een verhaal zijn van vele tijdsmomenten.
- c. Erfgoed is altijd één van de af te wegen 'belangen' of aspecten. Het kán het belangrijkste belang zijn maar dat is niet per se zo. Daarom is goed onderzoek voor de juiste 'waardering' van groot belang. (dit geldt ook voor flora, milieu etc.

De Rijksoverheid ([Rijksdienst Cultureel Erfgoed](#) / RCE) heeft deze principes willen uitdragen met het [erfgoedprogramma 'Belvedere'](#) (geen streepjes) dat als motto meekreeg: 'Behoud door ontwikkeling'. Of: behoud door gebruik.

Dit is de vakwereld waarin de werkgroep bebouwd erfgoed binnen Wageningen aan de slag gaat.

2 Werkgroep Bebouwd Erfgoed

De HVOW signaleerde dat er vaak per incident naar een waardevol gebouw wordt gekeken en dat het iedereen kan helpen om meer vooraf en met beleid aan bebouwd erfgoed te werken. Die naam 'bebouwd erfgoed' bedoelt alle erfgoed dat ruimtelijk is, dus naast bebouwing ook de ruimtelijke omgeving.

De werkgroep is voorjaar 2024 gestart na wat voorbereiding. De activiteiten staan op de website.

Werklijnen

De werkgroep heeft drie 'werklijnen' bedacht:

1. Beleidsbeïnvloeding

Prioriteit heeft een goed beleid van de gemeente. Daar 'ligt de bal'.

Onze inzet is dat we bij elke planontwikkeling nagaan of er goed erfgoedonderzoek is verricht. En, vervolgens, of zo de 'waardering' (waardebepaling) goed is vastgesteld door de politiek. Dit kan leiden tot zienswijzen (dat zijn: formele reacties op beleidsplannen).

Er is 6-wekelijks overleg gestart met de gemeente-ambtenaar die in juni 2024 startte, samen met de organisaties Wageningen Monumentaal, Heemschut en Museum Casteelse Poort, met als doel om samen bij te dragen aan goed beleid over erfgoed en goede beleidsuitvoering

2. Steun actualiteit objecten

Er worden veel bouwplannen gemaakt en zeker in de binnenstad valt dan al snel de term erfgoed. Formeel toetst de gemeente dit met het erfgoedregister en 'welstand' (Commissie Omgevingskwaliteit Wageningen). Wij kunnen en willen niet achter elk plan aanhollen. Voor een deel doen Heemschut en Wageningen Monumentaal dit gelukkig al.

Wij willen vooral nagaan of bij die plannen goed onderzoek is gedaan. Vervolgens (a) of er beleid is, of dat nieuw beleid nodig is, (b) of dit beleid goed is toegepast of aanpassing behoeft, (c) of indien beleid niet (goed) is toegepast: handhaving bepleiten.

3. Enthousiasmeren intern/extern

Als derde werklijn is kennis en inspiratie van belang. Dat gaat dan om lezingen, documenten, artikelen in ons tijdschrift en nog meer. Hier ligt een duidelijke verbinding met andere activiteiten van HVOW.

Samenstelling werkgroep

Karin van de Hoef, Henk Lette, Frits Huijbers, Jola Gerritsen, Helmer Wieringa (vz).